

“አጋ እርጋን....”

/ብፀጋይ ሓድሽ welwalo_waw@yahoo.com መቐለ/

ፀላእቲ ህዝቢ ትግራይን ውድቡን ተንኮል ክፍአትን ጥፍአትን ካብ ምእናብ ንፃት እኳ አዕሪፎም አይፈልጡን። ንምንታይ ክንድ'ዚ ዝኣክል ዘይበሊ ተንኮል ክፍአትን ጥፍአትን ኣብ ልዕሊናን ውድብናን ይፍሕሱ ብቐንዱ ባዕላቶም እኳ ዝፈልጡዎ እንተኾኑ፣አነን ከማይን ዝኣመሰሉ ግን መንቀሊኦም “ንሕና ዘይሰራሕናዮ ፀብሕን...ዘይባረኸናዮ መኣድን” ዝብል ስንኩል ምኽንያት እዩ ። እቲ ምንታይ ንብዙሓት ኣህዛብ እዛ ሃገር ብዘግለለ ሓደ እምነትን ሓደ ቋንቋን ፖሊሲኦም ነዛ ዓባይ ሃገር ድሕሪ ኩሉ ሰሪዑዎም ነይሮም፣ እዚ ተኣምረኛታት ዝወለደ ተኣምረኛ ህዝቢ ወርቃዊት ዘይትትካእ ሂወቱ ንርትዓዊ ቃልሲ ኣህጉሩ፣ብሄር ብሄረሰባትን ህዝብታትን እዛ ሃገር ብዙሓትን ሓደን ኮይኖም ሓብሒቦም ብዘገወዱዎ ቃልሲ (ድሕሪ ውድቀት ስልጣን ኣክሱም ተራእዩ ብዘይበሃል መልክዑ) ሪኣቶ ዘይትፈልጥ ሓምለዎይ ምዕባለ ስለዘግዘሙዎ፣ “እዚ ዓለም ትድመመሉ ዘላ ሓምለዎይ ለውጢ ብኣና እንተዘይተመዝጊቡ ኣይናትናን...ዋናታቱ እውን ንሕና ስለዘይባረኸናዮም ኣይናትናን” ብዝገይነቱ ዕሙት ዕልኢት “ብድሕረይ ዳንዴር ኣይትቡቀላ...” ኣብ ፀለመና ውዲሎም ክሓድሩ ፀሓይ ትዓርቦም ኣላ።

እዞም ሓንጎሎም ብኸፍአት ሞጂሉ ሰሰናዩ ክሓስቡ ዘይኸእሉ ትምክሕተኛታት ንፃናን ውድብናን ዘቆናፅብ ሓበሬታ ዝህቦም፣ንፃና ምስኦም ኮይኑ ዘናሸወናን ዝፀርፈናን ቀራን ሸይጣን ዋላ እንተዝኾን ንዕኡም ታወት ቀሪዖም ዝሰግድሉን ዘወድስዎን ቅዱስ መልኣኸም እዩ። እዚ ደጋጊሞም እኳ ዝፍፅምዎ እንተኾኑ ኣብ ቀረባ እዋን እውን ደጊሞም ተዓዚቦዮም።

ብኸውሊ ኣባል ተቋዋሚ ፖለቲካዊ ውድብ፣ወከልቲ ህዝቢ ኣባላት ፓርላማ ኢትዮጵያ ፈጠርቲ ራዕዲ ኢሉ ምስዘነፀሮም ርክብ ብምፍጣሩ ኣብ ትሕቲ ቁፅፅር ሕጊ ዝወፀሎ ኣብራሃ ደስታ፣ ቅድሚ ኣብ ትሕቲ ቁፅፅር ሕጊ ምውፃሉ ንምዝርዛሮም ዘፀግሙ ብርክት ዝበሉ ተግባራት ፀለመ ኣብ ልዕሊ መራሕቲ ውድብን መንግስትን ፈፂሙ እዩ። ሕግን

መንግስትን አብ ዘለዎ ሃገር ክንድዚ ዝኣክል ጥሕሰት ሕጊ እንትፍፅም ንምንታይ ሱቕ ይበሃል? ኢሉ ዝሓተተ ካብ ባዕለይ ጀሚሩ ብዙሕ እዩ። ሕሉፍ ሓሊፉዎ ኣብ ከተማ መቐለ ብትእዛዝ ሕጊ ኣብ ትሕቲ ቁፅፅር ንከውዕልዎ ንዝቐረብዎ ኣባላት ፖሊስ (እንትተሓዝ ብዓይነይ ዝረእኹ ምስክር እዩ) ኣብ ልዕሊኦም ዘዝነቦ መደራጉሕ ፀርፊ ንክትሸከሞ ይኸብድ። እቶም ትርጉም ሕገ-መንግስታዊ ስርዓት ተሰዊጡዎም ኣብ ሓለዎ ፀጥታን ሰላምን ህዝቢ ዝተዋፈሩ ኣባላት ፖሊስን ግን እቲ ብሸም “ኣባል ተቓዋሚ ፖለቲካዊ ውድብ እዩ” እናሸቀጠ ሕጊ ዝጥሕስ ኣብራሃ ደስታ ዘዝነበሎም ንክትደግሞ ዘሰክፍ ፀርፊ ናብ ስምዒት እንተየእተዎም ናብ ፅላል ሕጊ ወሲዶምዎ። ብሓቂ ኣብታ ሰዓት ሕሉፍን ህልውን ኣነፃፂረ ሓዚነን ተሓጉሰን። ዝሓዘንኩሉ ምክንያት ነቲ ነብሰ-በላ ስርዓት ደርጊ ስለዘዛኻኸረኒ እዩ። እቶም ዕድመ ዝሃበና ትማሊ ቅድሚ 23 ዓመታት ዝነበረ ፍፃመ ስለዝኾነ ኣይንርሰዎን። ኢትዮጵያዊ ዜጋ ኣሸንባይ’ዶ ንኣባላት ፖሊስን ወታደራትን ኣብ ጠላዕ ፀሓይ ተፃሪፉን ተመላሊሱንስ ኣብ ገዝኡ እናሃለወ “ ኣብ ልዕሊ ወታደራዊ ኣብዮት ተንኮል ሓሲብካ” እናተብህለ (ብፍላይ ድማ ትግራዊይ ትግራዊይ ብምኻኑ ጥራሕ) ዓረር ደርጊ ዝበልዎ ንፁህ ገዝኡ ይቐፀሮ ኢለ ሓዚነ። እቲ ዘሓገሰኒ ድማ “ሕጊ ንዝጠሓሰ ሕጊ ዳኣ ዋግኡ ክህቦ ኣለዎ እምበር፣ ንኣባላት ፀጥታን ወታደራትን ኣብ ኣደባባይ ስለዝተፃረፈስ ክግረፍን ክበሳበስን የብሉን መሰልን ክብርን ሰባት ልዕሊ ኩሉ እዩ” ዝብል ኣተሓሳስባ ዝወነነ ስልጡን ሓይሊ መኸበሪ ፀጥታ ተፈጠሩ ምርኣየይ እዩ። እዚታት ሃገር ከም ሃገር ክንድምንታይ ነቲ ዝነበረ ድሑር ስርዓትን ድሕሩኡን እናሓኸኸና ወነንቲ ምዕቡል ኣተሓሳስባ ንኸውን ምህላውና የገንዝበኒ። እቲ ዝገርም ግን ነዚ ሕጊ ጥሒሱ ንመራሕቲ ሃገርን ውድብን (ክሳብ ኣብ ውልቀ ሂወቶምን ገዝኦምን ኣትዩ ብምህፀ ፀለመን ስም ምጥፋእን እናፈትፈተን እናሓማዞቕን) ዘይስሞምን ዘይኮኑዎን ዘይወዓልዎን ክጥቅን ዝውዕል ምድሪ መሸዩ ዝዓርቦ ዝነበረ ኣብራሃ ደስታ ንህዝቢ ትግራይን ውድቡን ስለዘቆናፀበ ጥራሕ ደምበ ትምክሕተኛታት “ናይዚ ዓመት ብሉፅ ሰብ” ዝብል ሽልማት ለጊሶሙሉ። እንታይስዩ ኣብ ዘይፈልጥዎ ዓዲ ከይዱ ማእሲ ኣንፅፉለይ በለ እንድዩ ሽልማት ጥፍኣት ያኢ ሽልማት ተባሂሉ ነባሪ ታሪኽ ዘፅሕፍ እንተኾይኑስ ፅባሕ ንርኢ ኢለ ክሓልፎ።

ደምበ ትምክሕተኛታት ሓበሬታ ኩርያት እናኣረዩን እናሰናንፁን መናፍሕ ሓሶት ምግባሕ ዝዋሕለልሉ ሞያ እዩ። ቅድሚ ሎሚ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ናይ ዝተፍኦም ኣረጋዊ

በርሀ፣አራሃም ያየህ፣ገ/መድሀን አርአያ፣አስገደ ገ/ስላሴ ሓሳራት በለካ ለኸዐካ ዘረባታት እናለጋገቡ “ደጊም ጠፋእኹም” ክብሉና ወጊሑስ መስዩዎም። በዚ መእተዊ አቢልና እምበአር አብ መወዳእታ ዓመተ 2006 ዓ.ም “አጋ እርጋን...” ካብ ዝፀየቐሎም ረኺብናዮ ብዝብልዎ ሓበሬታያ ንህዝቢ ትግራይን ውድቡን ሓዱሽ መውቅዒ በትሪ ረኺብናሉ አለና ኢሎም የናፍሱዎ ብዛዕባ ዘለው አሕፂረ ክብል።

እቶም ብደምበ ትምክሕተኛታት ንህዝቢ ትግራይን ውድቡን ዘናሹ ፅሑፍ ፅሑፎም ተባሂሉ ከበሮ ሓምሓም ዝውቀዐሎም ዘሎ አጋ እርጋን ዝፀየቐሎም አቶ ገብሩ አስራት እዮም። አቶ ገብሩ አስራት ካብ 1993 ዓ.ም ንድሓር ቅድሚኡ ምስ ብዶቶም ኮይኖም ዝሰርሕዎ ወርቃዊ ታሪኽ ከህስሱ አብ እግሪ ትምክሕተኛታት ተደቢሮም “ ቅድሚ ሎሚ ንዝፈፀምኩዎ ጌጋ ይትረፍ፣ ይቕረ ኢልኩም ናብ ደምበኹም ፀምብሩኒ” ብምባል ትፍአም ዝለሓሱ ፅባሕ ይቕረ ዘይብሎም ሕልነኦም ብገበን ዝሓቶም ሓተላ ታሪኽ እዮም። እምበአርከስ “ሉአላውነትና ዲሞክራሲ በኢትዮጵያ” ዝብል መፅሓፍ ፅሑፎምስ፣ ካብ ትውልዲ ዓዶም “ማይላት” ርሒቕም ብምኻድ መስከረም 1/2014 (ብአቆፃፅራ አውሮፓ) አብ ሃገረ አሜሪካ ከተማ ዋሽንግተን ዲሲ አመሪቕም ተባሂሉ። አብ ዕለተ ምረቓ መፅሓፎም ዶ/ር ካሳ አያሌውን አቶ ፍቓደ ሸዋ ቀናን ዝበሃሉ ቀንዲ መሳሰይቲ ኮይኖም (እዞም ሰባት ድሕረ ባይተኦም ዝነግረኒ ዓዲ አቡኡ ይትከሎ) “...መፅሓፉ ለሌሎች ፀሐፊዎች፣ተመራማሪዎች ፖለቲከኞችና አንባቢዎች እርሾ ሊሆን የሚችል ፈር ቀዳጅና አከራካሪ መፅሓፍ ሆኖ አግኝተነዋል።...” ምባሎም አንቢብ። ትሕዝቶ እቲ መፅሓፍ ከምቲ ዝበሃል ዘሎ ድዩ አይኮነን? ዓቂሩናስ ንሪኦ ኾይኑ፣ቀንዲ ትኹረተይ አቶ ገብሩ አስራት አብ ምረቓ እቲ መፅሓፍ ተዛሪቦምዎን ካብ መፅፎም ተወሲዱን ተባሂሉ ብማዕኸናት ዜና ደምበ ትምክሕቲ አብ ዝተዘርገሐ ፅሑፍ እዩ ከድህብ።

“...አሁን ሳስበው ሳጤነው በአብዮታዊ ዲሞክራሲ እምነታችን ምክንያት የመረጃ ፍሰትን ገድበን የአገራችን የአስተሳሰብ እድገት በመጎተታችን በማቀጨጫችን እፀፀታለሁ።...” ኢሎም አቶ ገብሩ አስራት። ሓቂ ድዩ ፍልስፍና መስመር ወያናይ ዲሞክራሲስ ዓንቂ ዋሕዚ ዝተፈላለዩ ሓሳባት ኮይኑስ አተሓሳስባ ህዝብና ንድሕሪት ናብ ዘመነ እኒ እኒ ተመሊሱ? አብ ባይታ ዘሎ ጭቡጥ ሓቂ ከምኡ ድዩ? ብስሩኽ አተሓሳስብኡ ዘይበሰለን ዘይማዕበለን ህዝቢኽ ዓለም ዝንእዶ ሃገራዊ ልምዓት ከምፅእ ይኸእል ድዩ? ዝብሉ ሕቶታት አናልዓልና አብ ሃገርና አብ ባይታ ምስ ዘሎ ሓቂ እናገናዘብና ክንምልስ ዕዮ ገዛ

ኹልና ይኹን። አነ ግን አብዚ ወገን ቃል ዕኩፅ ሓርበኛ ተቃላላይ ስብሐት ነጋ ክጠቅስ ተራእዩኒ። ዕኩፅ ተቃላላይ ሓርበኛ ስብሐት ነጋ ብምኸንያት መለወጢ ሓዱሽ ዓመት 2007 ዓ.ም ምስ መፅሕፍት ወይን ዘካየድዎ ቃለመጠይቕ ነንብብ።

“...ህወሓት ሒዙዎ ዝተበገሰ ዕላማ ሃገር ዘድሓኑ እዩ። ሃገር ዘድሓኑ እዩ ጥራሕ እንተይኮነስ ካብ ጥፍኣትን ምብትታንን ኣውጺኡ ናብቲ ሕዚ እንርክበሉ ዴሞክራሲያዊ ስርዓት ክንመፅእ ዝገበረ ዕላማ እውን እዩ። ምናልባት ናይ ህወሓት ፕሮግራም እንተዘይነብር፣እናሰፍሐን ተቐባልነት እናረኸበን እንተዘይከይድ እታ ሕዚ እንሪኣ ዘለና ሓዳሽ ኢትዮጵያ ኣይምሃለወትን። ብሓፂሩ ህወሓት ዝተበገሰሉ ዕላማ ኮነ ፕሮግራም ታሪኻዊ እዩ ኢልካ ምውሳድ ኣገዳሲ እዩ ይኸውን። ብስሩ እውን ቆራፅ ኣፈፃፀማን ኣመራርሓን ዝነበሮ እዩ እንተበልናዮ ድማ ይቐልል። ብዓይኒ ሃገራዊ ክብርን ድሕንነትን እንተወሲድና እውን ኢትዮጵያ ሉኣላዊት ሃገር ኣይነበረትን። ናይ ባዕላ ፖሊሲ ኣውጺኦ ባዕላ ክኢላ እትኸይድ ዓዲ ኣይነበረትን። ብናይ ኣውሮፓን ናይ ኣሜሪካን መንግስታት እትእዘዝ ሃገር እያ ነይራ። ድሕሪ ውድቀት ደርግ ግን ንመጀመሪያ ጊዜ ናይ ባዕላ ፖሊሲ ዘለዎ፣ባዕላ ንባዕላ እትመሓደር ሉኣላዊት ሃገር ክትከውን ክኢላ። ስለዚ ከም ሃገር ኣብቶም ዝሓለፉ ስርዓታት ሉኣላውነትን ክብሪ ሃገርን ዝበሃል ኣይነበረን። ...”

ስለዚ ኣቶ ገብሩ “እናፈለጠ’ያ ዝደቀሰሰ...” ዳኣ ኮይንኩም እምበር ኣፈላላይ ሓሳባት ብኣግባቡ ዘየተኣናግድን ዘየሸራሸርን ወያኔ ዴሞክራሲ ዝመርሖ ስርዓት ኣብካ ሃገር ተተኸሉ ዝማዕበለ ኣተሓሳስባ እንተዘይፍጠር እዚ ሕዚ ዓለም ብዓለማ ትምስክረሉ ዘላ ዕቤት ቁጠባ ሃገርና ክምዝገብ ኣይምኸኣለን። ኣቶ ገብሩ ወዮ ዳኣ ከምቲ ደጋጊመ ዝጠቐሶ ዘለኹ “ኣጋ እርጋን...” ኮይንኩም ፋሕ ኢላትኩም እምበር ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ኣስፍሃ፣ሙሴ፣ኣግኣዚ፣በሪሁ፣ሃይሉ መንገሻ፣ስሑል፣ኣባይ ፀሃዮ፣ስዩም መስፍን፣ግደይ ዘርኣፅዮን ጀሚሮምዎ፣ ሙሴ፣ስሑልን ኣግኣዚን ነቲ ወርቃዊ ዕላማ ተሰዊኦም፣ኣስፍሃ/ብሂወት የለን/፣ሃይሉ መንገሻን በሪሁን ሰሊሞም፣ግደይ ዘርኣፅዮን ብኸብሪ ተሰናቢቱ እዝን ካልእን ፈተናታትን ፀጋታትን እናተናገደ ንቅድሚት ካብ ዝምርሽ ኣትሒዙ ተሓህት/ህወሓት ንኣፈላላይ ሓሳባት ዓብዪ ክብሪ ሂባ ከምተተኣናግድስ ካብኹም ንላዕሊ መን ምመስክረ? እቲ ኣብ ጎቦታት ኢሮብ (ዓሲምባን) ካልኦትን ኢህኣፓ ብቐልፅማ እናሓሰበት እንተላ ኣትሒዛ ህወሓት ንኣፈላላይ ሓሳባት ዓብዪ ክብሪ ብምሃብ “ንዛተ ንተኣማመን ኣብ ዘሰማማፀና ተሰማሚዕና ኣብዘየሰማመፀና ድማ ኣፈላላይና ኣክኣኢልና ንህዝቢ ነእምን”

ዝብል ቆራፅን ልብ ምልኣት ዝተመልኦን ኣብ ታሪኽ ምንቅስቃስ ፖለቲካዊ ውድባት ሃገርና ዓብዪ ቦታን ክብርን ዝዋሃቦ መስደመም መርገቢ ሒዛ ትንቀሳቅስ ምንባራስ ልዕሌኹም መን ምተዛረበን መእመነን?::

“...ስለሆነም ለህሊናዬ ትክክል የመሰለኝን ሁሉ ለማስፈር ሞክሬም፣ ሰማዕታቱ የተሰውለት ዓላማ ለማክበር ሞክሬያለሁ።...” ኢልኩም እምበኣር አቶ ገብሩ:: ዕላማን ሕድርን ሰማእታት እንታይ ድዩ ነይሩ? ንህዝባዊ ቃልሲ ራሕሪሕኻ ዲሞክራሲያዊ ማእኸላዊነት ጥሒስካ ኣብ ደምበ ትምክሕተኛታት ምፅላል ድዩ ነይሩ ዕላማ ጉርዲ ዘይለግቦም ሰማእታትና? ኣይኮነን:: ዕላማ ጉርዲ ዘይለግቦም ሰማእታትናን ህዝቢ ትግራይን ብኣንደበት ፅኑፅ ተቃላሳይ ሓርበኛ ሰብሓት ነጋ ከምዚ እዩ ዝግለፅ:-

“..... ኣብቲ ቃልሲ ዝጀመርናሉ ጊዚያት ንሰላም ልዕሊ ማንም ካብ ባህርና ተበጊስና ንሕና ንደልያ ነይርና:: ይኹን እምበር ንድሌትና ዝርዳእ ናይ ሰላም ሓይል ኣይነበረን:: ስለዚ ከይዲ ናይቲ ዝጀመርናዮ ጉዕዞ ብጣዕሚ መሪር ኣብ ርእሲ ምንባሩ ሕልኸልኸ ዝበለንን ፈታንን ኩነታት እዩ ነይሩ:: ነገር ግን ኣብ ከይዲ ገለገለ ምምሕያሻት እናተርኣዮ መፅዩ:: ምኽንያቱ እናጠንከርና ምስ ከድና ብዝተወሰነ ደረጃ ዝምድናታት እናፈጠርና መጊና:: ዘይንጠፍእ ምኻንና ኣረጋጊፅና:: ህዝባዊ መሰረትና ኣስፊሕና:: ከምኡ እናበልና ተቐባልነትና ኣብ ብዙሓት ከባቢታት እዛ ሃገርና እናስፋሕና መጊና::

ሓደ ስድራ ካብ ሓደ ገዛ ኣርባዕተ መናእሰይ እንተሰለፉ እሞ ድማ ክልቲኦም ተሰዊኦም ምኻኖም እናፈለጠ ነቶም ክልተ ከይትምለሱ እዩ ዝብሎም:: ክሳብ ክንድዚ እዩ እቲ ፅንዓት:: ክሳብ ክንድዚ እዩ ናይ ህዝብና እምነት ኣብ ህወሓት:: ስለዚ ህዝቢ ትግራይ ክሳብ ክንድዚ እዩ ተቃሊሱ፣ተሰዊኡ፣ሃፍቱን ንብረቱን ገቢሩ ህዝብን ሃገርን ዘድሓን ህዝቢ እዩ:: ክንቃለስ እንተለና እውን ክንዕወት ኢልና ኢና :: ክነውሕ እንተኾይኑ እምበር ኣይንሰዓርን:: ዘይንሰዓረሉ ምኽንያት ድማ ፕሮግራምና ህዝቢ ክቕበሎ እዩ:: እንተስ ብተዘዋዋሪ እንተስ ብቐጥታ እናተፋሓኸና እንትንከይድ ዕላማናን መስመርናን ኣብ ህዝቢ ተቐባልነት ክረክብ እዩ ዝብል እምነትና ፅኑፅ እዩ ነይሩ:: ካብ መጠን ንላዕሊ ውድብና ኣብ ህዝቡ እምነት ኣሕዲሩ እዩ::...”

እዚ ኣብ ልዕሊ መሪሕ ውድቡ ልዕሊ እቲ ሓርበኛ ተጋዳላይ ሰብሓት ነጋ ዝገለፅዎ እምነት ዘሕደረ ህዝቢ እምበኣር ብተሳትፍኡ ርትዓዊ ቃልሱ ምስ ኣዐወተ፣ መስዋእቲ ደቁ ከንቱ

አይተረፈን። ብሳላ መስዋእትን ስንክልናን ደቁ ካብ ቀልቀል ብርሰት ድሒኑ ኣብ ነደና ህዳሰ ይርከብ። እቲ ኣብ ኩሎም ዓወታት ዝተመዘገበ ብተአምር ዝግለፅ ስዳሮ ዕቤት ከምዘሎ ኾይኑ፣ ንጎዳና ህዳሰኡ ዝኹልዑ ልዕሊ ሓደ ሚሊዮን ደቁ ናብ መአዲ ትምህርቲ ሰዲዱ መፃኢኡ ብሩህ ክኸውን ብትግሃት ኣብ ሰላማውን ልምዓታውን ቃልሲ ምዕሳሉ ጥራሕ እኳ ክንድምንታይ ዕላማ ሕሉፋት ሰማእታትን ህሉዋት ጀጋኑን ዓትዒቱ ንቕድሚት ይምርሽ ምህላው ቀሊል መርትዖ እዩ ። እሞ ዳኣ ኣጋ እርጋን ዝፀየቐሎም ኣቶ ገብሩ አስራት ነየኒኡ ዝተዘንገዐ ዕላማ እዩም “...ሕሉፋት ሰማእታት ከይወቕሱንስ ካብ መዓሙቕ ልበይ ዕሒፈ...” ብምባል ንብዓት ሓርገዕ ዝነብዑ ዘለው? ሰማእታትና ቅንዕ ኢሎም ክወቕሱ ዕድል እንተዝሰገዩም ነይሩ ዝወቕስዎን “ ብዝተሰዋእናሉ ዕላማ ተባጪ ኣለኻ” ኢሎም ዝግስፅዎን ነቲ ክሳብ እዛ ሰዓትን ዕለትን እዚኣ ኣብ ቅኑዕ ዕላማ ውድቡ ዓሲሉ ዘሎ ተባዕ ተጋዳላይን ህዝብን ዘይኮኑስ፣ ንዕኡምን (ንእኒ ገብሩ አስራትን ከምኡም ዝኣመሰሉን) ከምዚ ከምኡምን ዝኣመሰሉ ሕድሪ ሕሉፋት ጠሊሞም ኣብ እግሪ ደምበ ትምክሕቲ ተደቢሮም “ይቕረ...ይትረፍ በሉልና” ንምባል ዘይሓፍሩ ከዳዓት እዩ። እምበር ብወገን ህወሓት እማ ሕዚ እውን ዕብፅባሕ እናተሰሓለ ዝሓድር ዘኹርዕን ዘሕብንን ዕላማ እምበር ዘሓፍርስ የለን።

ኣጋ እርጋን ዝፀየቐሎም ገብሩ አስራት ኣብቲ ኣሓቲሞምም ብባርኾት ትምክሕተኛታት መሓዙቶም ኣብ ሃገረ ኣሜሪካ ከተማ ዋሽንግተን ዝተመረቐ መፅሓፍ “...ኣብዛ ሃገር ብመልክዕ ፖለቲካዊ ውዳበ ምንቅስቓስ ቅድሚ 1930 ታት ዓ.ም ኣብ ኤርትራን ሃገረ ሰማልያን ምጅማሩ ይጠቕሱ እሞ፣ካብ 1960 ዓ.ም ንደሓር ኣብ ሃገረ ጀርመን ከተማ ሃምቡርግ ብእኒ ሃይሌ ፊዳ መኢሶን ዝበሃል ፖለቲካዊ ውድብ ምፍጣሩ፣ ብእኒ ብርሃነ መስቀል ረዳ፣ኢያሱ ኣለማዮሁ፣ዘርኡ ክሕሸንን ተስፋይ ደበሳይን ውድብ ሓርነት ህዝብታት ኢትዮጵያ /ኢ.ሕ.አ.ድ./ (ደሓር ኢ.ሀ.አ.ፓ. ዝኾነ) ምምስራቱ እውን ወሲኾም፣ ድሕሪ እዚ ድማ ኣብ 1966 ዓ.ም ኡ.ነ.ግ.፣ኣብ 1962 ዓ.ም ብተወለድቲ ትግራይ “ማሕበር ፖለቲካ” ዝበሃል ፀኒሑ ናብ ግ.ገ.ሓ.ት. ዝበሃል ዝተለወጠ ውድብ ምፍጣሩ ዕሒፎም ኣለው።

ግ.ገ.ሓ.ት. ሸዕኡ ዝነበረ ስርዓት ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ዘውርዶ ዝነበረ መወዳደርቲ ኣልቦ በደልን ወፅዓን ኣማራጭም ንሓርነት ትግራይ ብዝተልዓሉ ደቂ ትግራይ ምጥያሹ እኳ ዝፍለጥ እንተኾነ፣ ኣቶ ገብሩ ግን እቲ ፖለቲካ ውድብ ትግራይን ኤርትራን ሓደ ብምግባር ካብ ኢትዮጵያ ክንፀላ ዝግለመ ምንቅስቓስ ይገብር ነይሩ ብምባል “እግዚኦ!!”

ዘብል ጉጉይ ታሪካዊ ምህዞ ኣብ መፅሓፎም ምስፋሮም ኣብ ዝተፈላለዩ ድሕረ ገፃት ትምክሕተኛታት ተፃሒፉ ኣንቢቦ። እዚ ታሪካዊ ክሕደት ሓደ ነገር ኣዘኻኸሩኒ። ላዕለዎይ መራሒ ደርግ ነበር ፍቅረ ስላሴ ወግደረስ “ እኛና ኣብዮቱ” ብዝብል ኣርእስቲ ኣብ 2006 ዓ.ም ኣብ ዝፀሓፎ መፅሓፉ ብመራሒ ሃገረ ሶማሊያ ነበር ሲያድ ባሬ ኣብ ልዕሊ ሃገርና ንዝተፈነወ ወራር ህወሓት ድጋፍ ሂቡ ዝብል ታሪኽ ይቐረ ዘይብሎ ግጉይ ሓበሬታ ንህዝቢ ሂቡ ኣቶ ገብሩ እውን ምህደላዊ ዘረባ መሓዘኦም እዮም ደጊሞም። “ኣብ ኣጋ እርጋንካ ኣይፀይቐልካ” ዝብሃል እምበኣር ከምዚ ዝኣመሰለ ግርምቢጥ እንትገጥም እዩ።

ኣጋ እርጋን ዝፀየቐሎም ገብሩ ኣቶ ገብሩ ኣስራት ቀደሎም ዝስዕብ ሓሳብ ኣብ ገፅ 82 መፅሓፎም ኣስፈሮም

“...የትግራይ ብሔርተኞች የተለያዩ ስያሜና የፖለቲካ አስተሳሰብ ቢኖራቸውም ዞሮ መግቢያ መደምደሚያቸው ያቸው ትግራዊነታቸው መሆኑን ሩቅ መሄድ ኣያስፈልግም። ተ.ሓ.ህ.ትን ጨምሮ እጅግ ወግ ኣጥባቂ ባህል የተጠናወታቸው ነበሩ። የድርጅቶቹ ኣመራሮችም ቢሆኑ ከዚህ የፀዱ ኣልነበሩም። እንዲያውም ኣንዳንዶቹ ስር የሰደደ ኋላ ቀርነትና ጎጠኝነት የተጠናወታቸው ነበሩ።...”

ርግፅ እዩ ኣብቲ ሕሉፍ ቃልሲ 17 ዓመት ውድብ ህወሓት ብውሽጥን ብደገን ብዙሓት ፈተናታት ኣጋጢሞም እዮም። እንተኾነ ግን ጀመርትን መራሕትን እቲ ቃልሲ ኢትዮጵያውነቶምን ንሓንቲ መዓልቲ እኳ ኣብ ምልክት ሕቶ ኣእትዮም ኣይፈልጡን። ደቂ መን ኮይኖም እባ ክቡር ኢትዮጵያውነቶም ናብ ምልክት ሕቶ ከእትዉዎ? ብስሩኽ ትግራይ ዘይብላ ኢትዮጵያስ እንታይ ዓይነት ኢትዮጵያ ክትከውን እያ ኢሎም እዮም ንጉዳይ ሃገሮም ሸለል ኢሎም ብዛዕባ ትግራይ ጥራሕ ዝሓስቡ? ኣረ ጠዐዩ ኣቶ ገብሩ ጠዐዩ እባ ጠዐዩ ዝመስል ፀሓፉን ተዛረቡን።

እዚ ከይኣኸሎም ንመራሒ ውድብ መኢሶን ነበር ዶ/ር ነገዴ ጎበዜ ዝኸተሎ ዝነበረ ናይ ሓደ ቋንቋን ሓደ እምነትን ፍሹል ፖለቲካዊ ቅዲ እውን ንኢዶም ፅሒፎም ኣቶ ገብሩ ኣስራት። እዚ ፍሹል ፖለቲካዊ ቅዲ ግን ንሃገርና ኣብ መዝገበ ቃላት ኣክስፎርድ ኣብነት ድርቅን ጥሜትን ካብ ምዃን ከናግፋ ከምዘይከኣለ ክሳብ ኣብ መስመር ህወሓት ዝነበርሉ 1993 ዓ.ም ይምስክርሉ ነይሮም። ደሓር ግን ድሕረይ ዴንደር ኣይትብቐላ ኮይኑ እቲ

ጉዳይ፣ትማሊ ዝበልዎ ክሒዶምን ዘንጊያምን ገልቢጦምን ምስ ብዶቶም ኮይኖም ንዝሰርሕዎ ወርቃዊ ታሪኽ ዘራኽስ ሕሱር ቃለ ምስክርነት ክህቡ ብይዛዎ ድቃስ ስኢኖም ይሓድሩ ኣለው።

እቲ ዝገርም ድማ ነቲ ዕላምኡን መስመሩን ኣነጻሩ ዝጀመረን እውንታታቱ ዓቂቡ ጌጋታቱ እናኣረመ ዕብፅባሕ እናተሰሓለ ዝቐፀለን ዝተዓወተን ውድብ ህወሓት፤

“...በሰነድ የሰፈረ የፖለቲካ ፕሮግራም ሳይኖረው የትጥቅ ትግል ጀመረ...” ብምባል ኣቶ ገብሩ እስራት ዓይኖም ብጨው ሓጺቦም ንዕባሕ ብታሪኽ ዘሕትቶም ሰነድ ሰኒደ ይብሉና ኣለው።

ካብ ታሪኻዊ ሰነዳት ከምንርደኦ ኣቶ ገብሩ እስራት ናብ ቃልሲ ህወሓት ኣብ 1968 ዓ.ም እዮም ዝተሓወሱ። ውድብ ተሓህት ብዕሊ ኣብ ወርሒ ለካቲት 1967 ዓ.ም ቅድሚ ብረታዊ ቃልሲ ምውልዑ ድማ ጀመርቲ እቲ ቃልሲ ኣብ ዘዝነበርዎ ላዕለዎይ ትካል ትምህርትን ከተማታትን ኮይኖም ብሚሽጥር እናተራኸቡ ንምንታይን ከመይን ከም ዝቃለሱ ኣነጻሮም እዮም። ስለዚ ኣጋ እርጋኖም ንዝፀየቐሎም ኣቶ ገብሩ እስራት ክሓቶም “..ተጋደልቲ ህወሓት ንፁር ዕላማን ፖለቲካዊ ፕሮግራምን እንተዘይነይሩዎም ዳኣ እንታይ ከምህሩ እዮም ህዝባውነቶም ንምርግጋፅ ክሳብ መዓልታዊ ቀለብ እናተሰፈረሎም ኣብ ዓህያይ ገርሁ ገባራት ዕጥቃዊ ቃልሲ ኣብ ዝወልዕሉ ከባቢ ዝውዕሉ ዝነበሩ? ነዚ ኣቶ ገብሩ እትህብዎ ዘእምን ምላሽ ከምዘይህሉ እተኣማመን። ሓርበኛ ተቓላሳይ ስብሓት ነጋ እውን ህወሓት ካብ ዝፍጠር ኣትሒዙ ንፁር ዕላማን ፖለቲካዊ ፕሮግራምን ከምዝነበሮ ንመፅሄት ወይን ኣብ ዝሃብዎ ቃለ-መጠይቕ ብንፁርን ብዝርዝርን ኣቐሚጦምዎ ኣለው፤

“..ከምዝፍለጥ ኣብ ኢትዮጵያ ካብ ሃፀይ ሃይለስላሴ ጀሚሩ ክሳብ ውድቀት ስርዓት ደርግ ንማእኸላይ መንግስቲ ዝቃወሙ ውድባት ብዙሓት እዮም ነይሮም። እንተነኣሰ ሓደ ውድብ እንተዘየለ ካብ ሓደ ውድብ ንላዕሊ ስርዓታት ሃይለስላሴን ደርግን ተቓዊሞም ኣብ ደምበ ዝተፈላለዩ ውድባት ፖለቲካ ዝተሰለፉ ሓይልታት እንመን ነይሮም እንተይልና ብተግባር እንመን ምኃኛም ዝፈልጡ እዮም። ነናይ ባዕሎም መበገሲ ዝነበሮም ፖለቲካዊ ውድባት እንተኾኑ እውን ኣብ ዝተፈላለዩ ከባቢታት ዝተፈላለዩ ውድባት ተፈጠሮም ኣብ ልዕሊ ስርዓታት ሃይለስላሴን ደርግን ብረት ኣልዒሎም ዝተዋገኡ ብዙሓት እዮም። ንኣብነት ኣብቲ እዋን እቲ ብዝነበረ ኣሰላልፋ ኢድዩ ብሰሜን፣ናይ ቀደም ሰብ-ስልጣናት

ዝመርሕዎ ካሊእ ውድብ ድማ ኣብ ማእኸል ሃገር ብምዃን ዕላመኦም ብዘየገድስ ኣብ ደምብ ሓይልታት ተቐውሞ ተሰሊፎም እዮም ተዋጊኦም። ብፍላይ እቶም ክሳብ ድሓር ዝነበሩ ፖለቲካዊ ውድባት ገለገሊኦም መስፍናዊ ስርዓት መሊሶም ናብ ስልጣን ከምፅኡ ክሳብ መወዳእታ ዝቃለሱ ዝነበሩ እዮም። ብፍላይ ኢድዩ ካብ'ዚ ዕላመኦም እዚ ተበጊሶም ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይን ህወሓትን ዓብዩ ጉድኣት እዮም ኣብጊሖም። ካልኦት ከምኒ ኢህኢፓን መኢሶንን ዝበሉ ሓይልታት ድማ ኩነታት ኢትዮጵያ ብኣግባቡ እንተይተረድኡ ኣብ ኢትዮጵያ ዘሎ ጎንጊ ኣብ ሞንጎ ሸቃላይን ብርኻዮን እዩ ዝብል መበገሲ እዩ ነይሩዎም። እዚ ከዓ ነቲ ሽዑ ዝነበረ ናይ ኢትዮጵያ ኩነታት ፈጊሙ ዘየንፀባርቕ ዝተዛበዐ መርገጺ እዩ። ፕሮግራምም ዝተዛበዐን ኢትዮጵያዊ እውን ኣይነበረን ጥራሕ እንተይኮነስ ኣወዳድቦኦም እውን እንተኾነ ማእኸላይ ኮሚቴ ዘይፈልጥዎ ጣሻ እዩ ነይሩ። እዙይን ኣጠቓላሊ ፖለቲካዊ ኩነታቶምን ደሚርካ እንትረክ ዝሓዘዎ መርገጺ ዝተዛበዐ ስለዝነበረ ንውድቀት ከቃልዑ ምኽንያት ኮይኑዎም እዩ። ካብኡ ሓሊፉ እቶም ካልኦት ሽዑ ዝነበሩ ተቐውምቲ እንተኾኑ እውን ዝበዝሑ ፖለቲካዊ ሓይልታት ብሄራዊ ውድባት እዮም ነይሮም። እዚአቶም ድማ ናይ ብሓቂ ቦቲ እዮን እቲ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ይበፅሕ ብዝነበረ መረረት ናይ ግድን ክቃለሱ ዘገድድ ኩነታት ነይርዎም።

እቲ ኩነታት ዘገደዶም ብሄራዊ ውድባት ከዓ ብብኸባቢኡ ተፈጠሮም። ኣብ ዓፋር፣ኣብ ሲዳሞ፣ሶማላ፣ኦሮሞ፣ቤኒሻንጉል፣ጋምቤላ ብሓፈሻ ከም ሃገር ክበሃል ይከኣል ዝተፈላለዩ ውድባት ናይ ባዕሎም መበገሲ ሓዞም ክለዓሉ ምኽንያት ኮይኑዎም። እኳ ደኣስ ገለገሊኦም ብሄር ከክልተ ውድባት ዝነበርሉ ኩነታት ነይሩ። ስለዚ እዚኦም ካብ'ዚ ዝኸፍኡ የለን እዩ መበገሲኦም። ብዝተረፈ ንውድዓዊ ኩነታት ናይቲ ሃገር ዘገናዘበ ፖለቲካዊ የለን ትኸክል፣ካብዚ ዝሕሸ ዕላማ ኣሎ ዝብል መደምደምታ ግን ክሕዙ ኣይከኣሉን። መበገሲኦም ትኸክል እንተኾነ እውን ንቕድሚት ህዝባዊ ዕላማ ኮይኑ ከመይ ይኸይድ? መወዳእትኡኸ ኣበይ ይበፅሕ? ተልእኾ ናይቲ ስርዓት ከመይ እንተኾነ ይሓይሽ ኣብ ዝብሉ ጉዳያት ግን ኣዕሚቕኦም ኣይሓስቡን። ብኣንፃሩ ህወሓት ኣብ መወዳእታ ናይቶም ቅድም ኢሎም ዝተፈጠሩ ውድባት ዝተመስረተ ውድብ እንተኾነ እውን ካብቶም ቅድም ኢሎም ዝነበሩ ውድባት ዝተፈለዩ ዕላማ እዩ ሓዙ ተበጊሱ። ምኽንያቱ ውድባት ኢትዮጵያ ዝኸተልዎ ዝነበሩ ናይ ቃልሲ ኣንፈት ተበራዕቲ ሕቶታት ክምልስ ተፀጊሙ። ስለዚ ቦቲ እዮን እቲ

ኩነታት ኢትዮጵያ ብትኸክል ተረዲኡ መፍትሔ ከነፅር ዝኸኸለ ውድብ እንተነይሩ ህወሓት ጥራሕ እዩ።

ህወሓት ኣብ ኢትዮጵያ ዘሎ ቀዳማይ ጎንዒ ኣብ ሞንጎ ብሄርን ብሄረሰባትን እዩ። እዚ ድማ ዘይዕረጃ ጎንዒ እዩ ዝብል ቅዋም ነይርዎ። ብኣንፃሩ ምስ ውድባት ኢትዮጵያ ኢድዩ፣ጠራናፊት፣ግምባር፣ኢህአፓ፣መኢሶን ዝነበረና ጎንዒ ካብ ፕሮግራም ዝብገስ ብሄራውን ደርባውን ኣታኣላልያ ድኸመት ኣይነበረን። ካብኡ ሓሊፉ እቲ ካልኣይ ናይ መደብ ጎንዒ ኣብ ሞንጎ ገጠርን ከተማን ዘሎ ኣፈላላይ እዩ ኢሉ ብትኸክል ነቲ ኩነታት ክርእን መፍትሔ ከምዕእን ዝኸኸለ ፕሮግራም ሒዞ እዩ ተበጊሱ። እዚ ፕሮግራም እዚ መደንገዒ እዩ። ብርግፅ እቲ ሽቡ ዝነበረ ናይ ኢትዮጵያ ኩነታት ከምኡ እዩ። ይኸንብ እምበር ብዙሓት ዓድታት በዚ መርገዒ እዚ ክደናገፁ ተራእዩ። ከም በታኒ መርገዒ እውን ተወሲዱ። ብመሰረቱ ኣብ መንጎ ብሄራት ዘሎ ዘይዕረጃ ጎንዒ መፍትሔኡ ኣብ ማዕርነት ዝተመሰረተ ሓድነት እዩ ብቐንዱ ዕላማ ክኸውን ዘለዎ። ነዚ ከዓ ህዝቢ ትግራይ ኣብ ውሽጢ ሓደ ዓመት ተቐቢልዎ። ስለዚ ክሳብ ምግንፃል ዝኸድ ዓርሰ ውሳኔ ናይ ህዝብታት ክረጋገፅ ብደረጃ ፕሮግራም እዩ ተቐሚጡ። እዚ ማለት ድማ እቲ ሕዚ ኣብ ዓንቀፅ 39 ሰፊሩ ዝርከብ ሕገ-መንግስታዊ መትከል ምኃኑ እዩ። ስለዝኾነ ህወሓት ምስ ተመሰረተ ኣብ ዝነበሩ ወ.ሑዳት ዓመታት ኣድላይነት ናይቲ ህወሓት ኣብ ፕሮግራሙ ኣስፊሩዎ ዝነበረ ሓሳብ በብኣብያተ ክርስትያን፣በብኣኸብኡ፣ምስ ህህዚ ምርድዳእ ተገይርሉ። በዚ ድማ ድሕሪ እቲ ዝቐረበ ኣማራጺ ህዝቢ ትግራይ ንባዕሉ ዝጠቅም ምኃኑ ተረዲኡ ክሳብ ምንፃል ዝኸድ መሰል ዓርሰ ውሳኔ ክቕበል ክኢሉ።

እዚ እንትበሃል ዝለዓሉ ሕቶታት ኣይነበሩን ማለት ኣይኮነን። ተገንዒልና እንታይ ኢና ክንከውን? ምንፃልክ ንምንታይ ይጠቅም? ዝብል ገለገለ ደንገርገራት ከምዝነበረ እዝክር። ናይ ትግራይ መንግስቲ ዝበሃል ሰሚዕና ኣይንፈልጥን። ከም ናይ ወሎ ንጉስ ናይ ትግራይ ንጉስ ሰሚዕና ኣይንፈልጥን። ስለዚ ንምንታይ ከምኡ ይኸውን ዝብል ሓደ ሓደ ዝለዓሉ ሕቶታት ከምዝነበሩ እውን ኣይሰሓትን። ህወሓት ከም ውድብ እንተርኢናዮ ተማሃራይን ተመራማራይን ውድብ እዩ። ህወሓት ዝመሃር ካብ ምንቅስቓሱ ጥራሕ እንተይኮነስ ካብ ኩሉ እዩ። ልዕሊ ኩሉ ንህወሓት ትምህርቲ ዝኾኖ ነገር እንተሃሊዩ ድማ ፅንዓትን ተቓላሳይነትን ህዝቢ ትግራይ እዩ።... “ ኢሎም።

እቶም አብ በረካታት ምዕራብን ምብራቕ (በረካታት ዓሲምባን ዓይጋን) ብዛዕባ ፍትሓውን ዘዋዕኑን መትከል ቃልሲ ህወሓት አመልኪቶም ዘምሃሩን ዘለዓዓሉን አቶ ገብሩ አስራት፣ ሎሚ ዕድመ ዝሃዕ ኩሉ ይርኢ ከምዝበሃል ተሓፂቡ ብዘይፀሪ ደጋል ቁም ላድዮም ንውዱቕ ቅዲ ቃልሲ ኢህኢፓ አብ ገፅ 105 መፅሓፎም ክንእዱ ዘንበቡ ለባማት “ሓሳውን ቆርበትን እናሓደረ ይፎክስ” ኢሎም ከምዝምስሉሎም ዘጠራጥር አይኮነን።

ሓርበኛ ተቃላሳይ ስብሓት ነጋ ከምዝበልዎ አብዚ ሕዚ እዋን አብ ሃገርና ሓደ ብሄር አብ ልዕሊ ካሊእ ብሄር ዘይዕምፀሉ ኩነታት ተፈጠሩ አሎ። ሓደ ብሄር አብ ልዕሊ ማእኸላይ መንግስቲ ዘይተዓጠቐሉ ሰላማዊ ዝኾነ ሃዋሁ ተፈጠሩ አሎ። አብ ዘመናዊ ታሪኽ ናይ ኢትዮጵያ ካብ ሃፀይ ቴዎድሮስ ናብዚ አብ ዝነበሩ ስርዓታት ሰላም ዝበሃል ንማለቱ አይነበረን። ካብ ህወከት ነፃ ዝኾነ ዓድን ህዝብን ክኸውን አይከአለን። ህዝቢ ዝመሃረሉ፣ ዝህፍትምሉ፣ ሓዱሽ ቋንቋ ዝሃረብሉ፣ ልምዓት፣ መፍረያይነት ዴሞክራሲ ዝበሃል ብሓፂሩ ባዕዳዊ ቃል እዩ ነይሩ። ሎሚታት እቲ ሕሉፍ ዘስካሕክሕ ፀልማት ጊዜ ነበረያ ነበረ ክኸውን ዝኾነሉ ግን ብሳላ ቅዲ ቃልሲ ወያኔ ዴሞክራሲ ምኃኑ አቶ ገብሩ አስራትን መሰላቶምን ዋላ እንተኸከሉዎ እቲ አብ ባይታ ዘሎ ጭቡጥ ሓቂ ግን አፍ አውጊኡ ዝሃረብ ስለዝኾነ ከመይ አቢሉ ከሕልፎም?።

ዝኸበሩ ቀዳማይ ሚኒስትር ሃገርና አይተ ሃይለማርያም ደሳለኝ አብ ቀረባ እዋን ናብ ሃገር አሜሪካ አብ ዘካየድዎ ዑደት ንማዕኸናት ዜና ቃለ-መጠይቕ ሂሶም ነይሮም። አብቲ ዝሃብዎ ቃለ-መጠይቕ ሓደ ዓለምለኽ ትካላት ዝአመናሉ ሓቃዊ ምስሊ ሃገርና ጠቓሶም ነይሮም።

“...የረሃብና የድርቅ ተምሳሌት የነበረኹዎ አገር አሁን ኢኮኖሚዋ በፍጥነት እያደገ ያለኹ አገር ናት። እንዲያውም በቅርቡ ብድር የመቀበል ችሎታን የሚለኩ ሦስት ዓለም አቀፍ ተቋማት ኢትዮጵያን ከገመገሙ በኋላ ‘ኢትዮጵያ የአፍሪካ አንበሳ’ ብለው ነው የፃፉት። ሌላው ደግሞ ተኝታ የነበረኹ አሁን እየነቃኹ ያለኹ አገር ብሎ ነው የፃፈው። ይህ ሁሉ የሚያሳየው አገራችን በመታደስ ጉዞ ላይ ናት፤ ስሟ እየታደሰ ነው። አገራችን ወደፊት ትልልቅ አገሮች የደረሱበት ደረጃ ደርሳ ለመታወቅ የሚያስችል ጉዞ ውስጥ የገባች አገር ሆናለች።...”

